

מזה ותכר-אנשים מקצועי-מאומן מזה — שהרי שניהם בגדר דבר-שבהכרח?

במלים אחרות: האם אין עלינו להוציא פחות במקצת לפיתוח המדעי, ומקצת-יותר — לשיפור תנאי-החיים בשרותים-הלוחמים?

רביעית. מערכות-הגיוס של היום טעונות בדק יסודי וחריף. רובן נראות כמיושנות, כנגד רקע הלחמה הגרעינית; כי קצב הזמן שביסודן — הרי-הוא יותר מדי „בניחותא“.

מערכת-גיוס של תור-האטום — צריך שתהיה כזאת שניתן יהיה להפעילה עד-גמירא. באור הרה שתושמע ברשת-האלחוט הארצית, תוך כדי שעות, תחת ימים; צריכה היא להיות מושתתת על דרך „אל-ריכוזית“ של התיצבות-לשירות, ועל מחסני-ציוד מפורזים; צריך שתתבסס על ציבור אנשי-מלואים שכל אחד מהם יודע בימיו שלום במדויק את אשר יצטרך לעשות עם הגיוס — ושיידע לעשות זאת בוריותו.

חמישית. ההגנה-האזרחית צריך שתועלה במ-עמדה, ותתפוס את מקומה המגיע-לה במכונת-המלחמה של האומה. דעתי היא כי „צות-השלושה“ — צי-המלחמה, חיל-הצבא, חיל-האוויר — הפך עתה ל„צות-הארבעה“: וההגנה-האזרחית הריהי השותף הרביעי שבו.

זה את זה. אני עצמי אינני סבור כי אמנם סותרים הנם, ומובטחני כי ניתן למצוא את התשובה גדולה מזו: התשובה מוכרחה להימצא. והדבר החשוב הוא, שיש להגיע אל התשובה הנכונה מבלי רגשי-טינה ומבלי מריבות בין-זרועיות. שנית. חזיתי-לעתיד בשביל חילות-האוויר ת-חומי-אחריות אשר יתרחבו בהרבה.

כיום, ספק אם יהיה בכוחם של חילות-האוויר ליטול על עצמם ענפי אחריות נוספים אלה. באם נכון הוא אשר אמרתי כאן, כי אז יש להכין את חילות-האוויר, במשך השנים, ליכולת לעסוק בתפקידים אלה אשר נועדו ליפול-בחלקם, שלישית. כיום מוציאים אנו סכומי-ענק למח-קר מדעי ולפיתוח, אולם כלי-נשק וציוד-טכני חדשים לא יעזרו לנו אלא במעט, אלא אם כן יהיו לנו קצינים ומומחים מעולים-ביותר, על מנת להפעיל את אלה ולטפל בהם.

בכל השירותים-הלוחמים נופלת המצבה מן התקן באשר לאנשי שירות-קבע ולטכנאים; וזאת יותר מחמת ה„תנאים-הנלוים“ הבלתי-מספקים של השירות מאשר בשל המשכורת הבלתי-הולמת.

שמא יהא זה דבר מועיל, באם יושג מאון נכון-יותר בין שני צרכים אלה, פיתוח מדעי

מכתבים מקטמים: על „ריכוז המאמץ“ (סוף מעמוד 41)

ולסיכום: — לא עקרו-ריכוז-המאמץ עומד כיום לפני פרשת-דרכים, אלא הדרכים לקיומו. לצערי, הגישה ה„כמותית“ של בעל המאמר הנ”ל סילפה את המשמעות של לקח „גדולי-המצביאים“ וקרבנותיהם, במקום לעמוד על בדיקת הדרכים הללו. התמורות הנדרשות בדרכים אלו — נובעות מהשפעתו של „מלך הקרבות“ החדש, המזג בקרבן את האפקטים השונים של הלם השמד-שיבוש.

לא נכנסתי בשורות אלו לצד האוויר של השאלה, כי לא רציתי לחרוג מהמסגרת הצרה-יותר של לוחמת-יבשה. לוחם

ב. הקטנת ההרכב האורגני (בתוך זה — המנהל ת) של יחידות ועוצבות עד המינימום. למשל: „מבנה-מרובע“, הקטנת פלוגות-הסיוע, ועוד דברים אשר יש לבחנם במעשה.

ג. צמצום התנועה בכבישים והעמדתה על שיי-רות קטנות בלבד במשך היום, או שירות-לילה — ושימוש מוגבר בתובלה אווירית. אכן, גם תיקון כזה אינו מותר עדיין בשלמות את בעיית ההצטופפות, שקשה למנועה, על גשרים ובמיצרים. מכאן, שארגון התנועה כולו חייב לעבור תחת שבט רביזיה חריפה ומקורית.

על „ריכוז המאמץ“

א. עליונות בתמרון, שהושגה על ידי „מארב“ סקטי.
ב. ריכוז המאמץ, שהתבטא בריכוז בזרוע „ההולמת“ וב עליונותה.

בחירת השטח שעליו נוח היה להניבעל להילחם, פרי סת הכוחות, ואח"כ תימרוןם, באופן שלא רק יכריח את האויב לנוע אל השטח אשר בו יושמו, אלא אף ינדא את השמדתו — כל אלה אילצו את זה האחרון „להתרכז“ בנקודה שגזרה עליו, ועקב כך להימצא בשטח החשוף לפגיעת הניבעל ולהצטופף בו עד כדי אבון כושר התמרון, מחמת הלחץ מלפנים ומן האגפים. אז הנחית הניבעל את הזרוע ההולמת — חיל הפרשים — על האויב שנמצא מרוכז במרחב ובזמן — כשיתר גייסותיו מנצלים את ההצלחה ומביאים להשמדת מרבית הכוח הרומאי.

בכל תקופה קיימת זרוע מסוימת אשר היא אז המתאימה לשמש כ„מלכת הקרב“. במערכת קנה היה זה חיל הפרשים. בתקופות אחרות — היתה זו זרוע אחרת; ובתקופה הנוכחית — חומרה הנפץ האטומי. מכאן, שרי כוח המאמץ אינו סתם ריכוז כמותי, כפי שסובר בעל המאמר, אלא בעיקר ריכוז בזרוע אשר היא „מלכת הקרב“. ואל תוצא מכאן מסקנה שזרועות הקרקע האחרות מיותרות. הכרחיותן אינה מוטלת בספק. בתקופת קנה היתה הזרוע החשובה מסוגלת לבצע רק „הלם“; ואילו חומרה הנפץ האטומי משלב בתוכו, כפי שצינתי בראשית דברי, השפעה נפשית, השפעת השמדה והשפעת שיבוש — כלומר, הנשקה האטומי משלב בתוכו את השילוש „הלם-השמדה-שיבוש“. בגלל זה חומרה הנפץ האטומי הוא כיום „מלך הקרב“.

מאידך גיסא, מלמדת מערכת קנה על חשיבותה של השגת עליונות בתמרון, דבר המהווה את הבסיס — כי הוא המבשר את התנאים להנחתתה של זרוע ההכרעה. ראינו, שהניבעל תמרון כדי „לרכז“ את הרומאים — על מנת „להכשירם“ לאפקס מכסימלי של הלם פרשיו. תמרון זה היה בנוי על מארבי סקטי מוצלח. כאן מן הדין לציין שאת הערותי לענין השימוש בחומרה הנפץ האטומי מגביל אני להשפעתו על הסקטיקה של לחמת יבשה (היות ובתקופת הניבעל טרם סוגלה האקרובטיקה המחשבתית, שקבעה בעזרת „פיצול שערות“ את ההבדלים בין סקטי, אופרטיבי ואסטרטגי — מרשה אני לעצמי שימוש במונח זה). ועוד נקודה חשובה שעליה יש לעמוד בקשר ל„ריכוז המאמץ“ כדי לתקן טעות מוד שבתית אשר איני שותף לה: עקרון „ריכוז המאמץ“ מטפל בריכוזו ביעד. הצורך לרכז כוחות בשטחי הערכות לא בא אלא כדי שאפשר יהיה להנחית את המאמץ המרוכז על היעד — ולכן אסור לראות את האפשרות,

בחוברת ס"ו של „מערכות“ הופיע מאמר על „עקרון ריכוז הכוח בצל הנשקה האטומי“, לאלוף-משנה ע. גרקס. המאמר נותן מקום להניח שהמחבר, על סמך הנתונים האינפורמטיביים, סבור שעקרון „ריכוז הכוח“, כפי שהוא קורא לו, ירד מגדולתו, אם לא שבק"חיים לכל חי, טרם הגיעו להנחה (או להשערה) זו, מגיש המאמר סקירה על המונחים השונים אשר בהם משתמשים עמים למיניהם כדי לכבא את העקרון האמור. אחר זאת בא סיכום, הקובע שבכל מלחמות העבר היה, למעשה, ריכוז המאמץ מתבטא בריכוז כמותי. בעל המאמר מציג את חוסר האפשרות לבצע ריכוז כמותי, על רקע אינפורמציה מאלפת בדבר השפעת חומרה הנפץ האטומי על לחמת היבשה, אכן, אינפורמציה זו כוללת רק את האפקט „ההשמדתי“, ואילו שני אפקטים חיוניים לא פחות הונחו: — האפקט על רוח הניצנים והאפקט של שיבוש. כן הוניה אלוף-משנה גרקס את ציון מגבלותיו של חומרה הנפץ האטומי (למשל — לגבי גייסות מחופ רים, עם מחסה ראש, במרחק מסוים מנקודת ההתפוצצות); כן לא דן בהרחבה מספקת על כך, מהי „מטרה כדאית“ מבחינת חומרה הנפץ אטומי, אם כי העניין מאוד חשוב לנושא שבו הוא מטפל. דברים אלה — והכללה לא מציאותית לגבי נוהגם של „Great Captains“ (גדוליהם המצביאים) הנוודים שבהיסטוריה) באשר לעקרון הריכוז — מעמידים בסימן שאלה את המאמר, מבחינת בהירות ראייתו את העבודות; וכאן — אף את המסקנות המוסקות מן העבודות. אם כי חסרים לי מקורות האינפורמציה האטומית אשר עמדו לרשותו של בעל המאמר, אנסה לסתור כמה מדבריו — ולעבור אח"כ לבעיות המעשיות של ריכוז המאמץ. בדרך זו אקוה לערער את סיכומו של בעל המאמר באשר לנפילת עקרון זה מגדולתו.

לדעתי, טעות חמורה טעה המחבר בקשר ל„גדוליהם המצביאים“. אפשר להביא כמה דוגמאות, אך אסתפק באחת...או נתגלם עקרון זה (ריכוז כוחות) בריכוז כווי כוח האדם ורכבו... — מצב דברים שהוא מיוחס להניבעל ולאחרים. אעמוד, אפוא, על המערכה המפורסמת של הניבעל ליד קנה (Cannae). אנסה לא רק לתקן את הסיכום הלא נכון הגיל לניתוח מערכה זו, אלא, לפחות במידה מסוימת, אף לשפוך מקצת אור על צד הסוגיה הנוגע לחומרה הנפץ האטומי. לפי השוואת המספרים המוחלטים, כמו שהם — לא היתה להניבעל עליונות כמותית. השוואת הפרטים מראה שלחניבעל היה יתרון בפרשים בלבד, אבל לא במספרי האדם המוחלטים (אבסור לוסיים). אם נסקור את מערכת קנה בקויה הכלליים, יבלטו הדברים הבאים, שהם תוצאה מעליונות כסגולת „מצביאות רבתית“. („Great-Captain-ship“)

או את איהאפשרות של ריכוז הכוח בשטח ההיערכות, כנימוק מספיק להורדת עקרון ריכוז-המאמץ מגדולתו. הערה זאת חשובה להבנת המשך דברי.

מהנאמר לעיל יהיו ברורים הערך המכריע שיש למציציאות — והסתנה האורבת לכל לומדהיסטוריה צבאית, אם יתעלם מגורל השפעתה. שלא כבעלי-המאמר, סובר אני שלא הריכוז הכמותי הוא שזיכה את המצביאים הגדולים במעמדם, ובודאי לא הם אלה שהפכו את ריכוז-המאמץ לריכוז כמותי דוקא, כפי שהמחבר נראה מיהם להם.

נשאלת השאלה, מה הקשר בין אלה: — המצביאות — עקרון "ריכוז-המאמץ" — וחומר-נפץ אטומי? אנסה לענות על כך, ולציין קיום מעשים למחשבה בתחום זה. נראה לי שברורה חשיבותה של המצביאות בהשגת עליונות, ובהצלחה להגדיל את האפקט (או להקטין — כשהמדובר במאמץ-הפגיעה של הצד האויב) של פגיעת "הלם-השמד-שיבוש" הבאה באמצעות חומר-הנפץ האטומי. אכן, כיצד ניתן להשיג עליונות בתמרון ובשימוש בחומר-הנפץ האטומי — ומה מחייבים אלה מבחינה מבצעית וארגונית? הפעלת נשק-אטומי על מטרה אינה דורשת ריכוז כלי-נשק אלה בשטח-ההיערכות. דבר זה יובן מתוך העובדה שתותח-אטומי אחד, הורה פגז אחד, מחליף 72 תותחים שפעלו במסגרת מבצעות-ארגונית אחת במלחמת העולם השנייה. מכאן, שהשגת הפגיעה "הלם-השמד-שיבוש" על היעד באמצעותו של "מלך הקרב" — חדש — אין הכרח שתהיה תלויה בריכוז בשטח ההיערכות. כתוצאה, הדרך להשגת "יתרון-של-תמרון" — שפירושו כאן, להביא לידי ריכוזו של האויב עד כי יהיה מטרה-כדאית לנשק-האטומי — נעשית קשה בהרבה מזו בה נקט בשעתו חניבעל. כי המתמרון לא זר-לבד שחשן לרכו את האויב בזמן ובמרחב, בנגלה — אלא, בהישעיה, עליו לשאוף גם למנוע את גייסותיו של הצד-האויב, צד-האויב, מלהגיע לידי מצב דומה, להסתכן בגורל דומה. כלומר: יתרון-התמרון יושג ע"י זה שידע לתמרון את האויב באופן שהלזי יתרכו בזמן ובמרחב — ובנגלה — עד כדי שמשו מטרה-אטומית כדאית — ועם זאת ידע להימנע מחישובן כוחות-האויב. במצבים שיפתחו פתח-הזדמנות דומה לאויב שנגדו מכהן התמרון, בדרך כלל, שתי דרכים פתוחות לתמרון: האחת — מארב, דוגמת חניבעל; והשניה — מכשול מוגן, שכיר בושו חיוני לאויב במידה כזאת עד שירכו עליו התקפה — ויחשף לנשק-האטומי. גייסות מחופרים, עם מחדס-ראש, במרחק מסוים מגודות ההתפוצצות של חומר-הנפץ האטומי — פגיעותם קטנה-יחסית. אם נוסיף לזה את התנאי שמסדי הכוח, ומסיבות פריסתו ברוחב ובעור מק, לא יהיו כאלה שיש בהם כדי להוות מטרה-אטומית כדאית — הרי עשויה כל אחת משתי דרכים הנ"ל, אם בנפרד ואם בשילוב שתיהן, לשמש את השגת המטרה; אכן, כל אלה — בהנחה שתהיה-במצב מצביאות מעולה ברמה-גבוהה, קריסוד להשגת יתרון-התמרון הנחזק על-מנת "לקבוע" ולהצמיד את האויב — ולהנחית עליו אותו "הלם-השמד-שיבוש" שיביא להכרעתו ולאפשרות

ניצול-ההצלחה ע"י גייסות-קרקע אחרים, המשתתפים באותו תמרון. ברור מכאן, שא"אפשר בתנאים כאלה לנהל התקפה על פני חזית רחבה. התקפה, כדי שתשיג את תעודתה, צריכה להיות מונחתת במרוכז ולעומק. באותה מידה עצמה, ברור שע"י חומר-נפץ אטומי בלבד א"אפשר להחזיק בקרבות ללא גייסות-קרקע אחרים. כי, כפי שאסור לפצל ארטילריה ושריון, או להפעילם טיפין-טיפין — כן אסור לפצל אף את הכוח האטומי ע"י הקצאתו למטרות שאינן כדאיות, או "להחזקת שטח", כתחליף לגייסות אחרים; כיצד יוגשמו קיום מבצעים וארגוניים הנובעים מעובדות-יסוד אלו? הנחתי היא, כי חשיבותו של האיש, כגורם בקרב, גוברת והולכת עם הופעת חומר-הנפץ האטומי במלחמה. זאת אני לוקח כנתון שאין חולקים עליו. מספר קיום מבצעים וארגוניים עולים מדרכי התמרון שמניתי; והם: א. כדי להקטין את גודל ריכוזי הגייסות בשטח ההיערכות, יהיה צורך לבצע התקפות לפי צירים מתכנסים-למרכז-אחד (Converging Axes). דבר זה מציג דרישות חמורות וקשות לאימון הגייסות והמפקדים ולאמצעי-הקשר.

ב. גודלה של עוצבה צריך להיות כזה שמבלי לאבד את האפקט שלה, תבא עם הגברת מהירות פעולתה, לא תשמש מטרה-אטומית כדאית.

ג. יש לפתח את ההתחפרות; והאומר זאת, אומר: התחפרות (הכוללת את כיווי-הראש), הסוואה וכדומה, פיזור עד לשיא שלא היה כמותו. מהירות התנועה, מהירות הפריסה, מהירות התפוזרות-הריכוזים — חייבות להיות כאלו, שהאפשרויות לה, קביעת" העוצבה (במרחב, ובזמן) ע"י האויב לא תהיינה גדולות — והסיכוי לפגוע בה בנשק-אטומי יקטן. כאן בולט היתרון שיש לעוצבות משוריינות — בין שהן בתפקיד "סנקים" ובין בתפקיד "נגד-סנקים" — בגלל נידותן ומהירות-התנועתן (וכן מידת החיפוי-היחסי לאנשיהן).

ד. האפקט של התמרון, והפעלת חומר-הנפץ האטומי, תלוי — ועודת יותר מכל — בקופה אחת — בסור דיעין מדויק ומהיר, חשיבותו של סיור-האוויר הנה מכרעת. אכן, ביחסיותות בלתי-נחתים באויר — גובל סיור-האוויר בכל-האפשרי.

עד כאן טיפתי בקיום הנוגעים לצד המבצעי (או ביתר דיוק: לצד ה"הלם-השמד") של השפעות חומר-הנפץ האטומי, אנסה לציין קיום אחדים הנובעים מהאפקט המשבש שלו. אפקט זה — השפעתו רבה במיוחד על הצד הארגוני. אכן, אחדות מהגודות הקשוריות בענין זה מתבססות בגודלות ההמצעות, שמניתי לעיל.

א. כדי להימנע מהשפעת ההשמד-והשיבוש של הפצצה האטומית, חיוני הוא כאמור לדאוג להקטנת המטרות ע"י פיזור, הסתר, וצמצום דרגי האספקה — כדי שלא יהיו אלה מטרות כדאיות. ככל שיקודמו, קרוב-יותר אל החזית, המצבורים (בגבולות האפשרי) — יקטין הדבר הן את גודל שיירות האספקה והן את משך תנועתן.

(סוף בעמוד 39)